

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

OECD:n asianmukaisen huolellisuuden ohjeet vastuulliseen liiketoimintaan

Linda Piirto & Kent Wilska
12.3.2019

Tavoite: saat kuvan mistä uusissa ohjeissa on kyse

- 1 Esipuhe: OECD:n toimintaohjeet
- 2 Johdanto: Mitkä uudet asianmukaisen huolellisuuden ohjeet?
- 3 Mihin uusia ohjeita tarvitaan?
- 4 Keskeinen sisältö
- 5 Kysymyksiä?

Esipuhe: OECD:n toimintaohjeet monikansallisille yrityksille

- Julkaistu 1976, viimeisin päivitys 2011
- Valtioiden monikansallisille yrityksille esittämiä suosituksia, mukana luomisessa myös työnantajat, työntekijät ja kansalaisjärjestöt
- Ainoat kansainväliset ohjeet, joiden edistämiseen 48 maan hallitukset ovat sitoutuneet
- Kansalliset yhteyselimet (NCP:t) seuraavat ohjeiden noudattamista

Johdanto: mitkä uudet ohjeet?

- OECD:n ministerineuvosto hyväksyi ohjeet 31.5.2018
- Jäsenvaltioiden tehtävänä mainostaa ohjeita sekä tukea ja monitoroida ohjeiden käyttöä
- Ohjeet tarkoitettu kaikille yrityksille koosta, toimialasta ja sijainnista (maantiede + arvoketju) riippumatta

Mihin uusia ohjeita tarvitaan?

- UNGP:t ja OECD:n toimintaohjeet ovat vakiinnuttaneet asianmukaisen huolellisuuden keskeisenä odotuksena ja pohjana vastuulliselle liiketoiminnalle
- Kyseessä ei kuitenkaan sama asia, josta kyse investointipäätöksissä tai sopimusneuvotteluissa -> keskeinen ero vaikutus ihmisiin vs. vaikutus yritykseen
- Lihaa luiden ympärille: mitä tarkoitetaan haitallisten vaikutusten tunnistamisella, ehkäisemisellä, vähentämisellä + kuvaus, miten todellisia ja potentiaalisia vaikutuksia käsitellään

Entä sitten?

- On todennäköistä, että ohjeista tulee vaikutusvaltaisin kansainvälinen standardi liiketoiminnan asianmukaisesta huolellisuudesta (TJEU: neuvotteluun käytetty aika, mukana olleet tahot)
- Ohjeet tulevat vaikuttamaan parhaisiin käytäntöihin, politiikkaan ja sääntelyyn (syy=neuvoteltu tulos)
- Jokaisen on siis syytä tutustua ohjeiden sisältöön, jos haluaa pysyä kartalla.

Miten opas on rakennettu?

- Yleiskatsaus: haitalliset vaikutukset ja riskit, miksi pitäisi toimia, asianmukaisen huolellisuuden piirteet
- Asianmukaisen huolellisuuden prosessi: integrointi toimintaan, riskiarvio, haitallisten vaikutusten pysäyttäminen, ehkäiseminen ja lieventäminen, seuranta ja viestintä
- Syventävät kysymykset: mitä, missä, milloin
- Kertaus on opintojen äiti...

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Mikä ohjeiden sisällössä on olennaisinta?

12.3.2019

VALTIONEUVOSTO.FI

Tarkoituksena haitallisten vaikutusten ehkäisy

- Päätöksenteon pohja + näkökulma, jonka läpi yrityksen toimien tarkoituksenmukaisuutta ja riittävyttä tarkastellaan
- Riskien hallinnoinnissa ehkäiseminen, vähentäminen ja korjaaminen eivät siis ole samalla tasolla, vaan paino on **ehkäisemisellä**

Asianmukainen huolellisuus tulee suhteuttaa riskiin

- Asianmukaisuus = yrityksen tekemät toimet suhteutetaan haitallisen vaikutuksen vakavuuteen ja todennäköisyyteen
 - Oltava myös asianmukaiset resurssit, jotta toimet tehokkaita
- Jos resursseja riskien hallintaan ei ole, onko riskialtista toimintaa syytä jatkaa?

Merkittävimpien riskien priorisointi, samalla kohti kaikkien riskien käsittelyä

- Vaikka riskien käsittelyn voi priorisoida, kaikki riskit tulisi kuitenkin käsitellä (myös UNGP-linja)
- Priorisoinnin pohjana haitallisen vaikutuksen vakavuus ja todennäköisyys
- Olennaista: kerro, miksi kaikkia riskejä ja vaikutuksia ei ole mahdollista käsitellä kerralla

Oma-aloitteista riskienhallintaa liikesuhteissa

- Riskipriorisoinnin lähtökohta ei ole liikesuhteen läheisyys tai tärkeys, vaan riskien tai vaikutusten merkittävyys
- Oma-aloitteiset keinot käyttöön riskien ja vaikutusten hallitsemiseksi:
 - Tiedonhankinta kaukaisten toimittajien riskeistä ja vaikutuksista
 - Arviointi, onko toimittajilla asianmukaiset prosessit käytössä
 - Suunnitelmat liikesuhteiden haitallisten vaikutusten ehkäisemiseksi ja vähentämiseksi
 - Liikesuhteiden säännöllinen arviointi

Sidosryhmävuoropuhelu olennainen osa asianmukaista huolellisuutta

- Mielekkään sidosryhmävuoropuhelun elementtejä:
 - Molemminpuolista ja vilpittömällä mielellä
 - Oikea-aikainen tiedonjako (ei siis kerrota jälkikäteen asioista)
 - Saavutettavissa oleva tieto (fyysisesti ja ymmärrettävästi)
 - Jatkuvuus (ei siis yhden kerran harjoitus).

Oikeuksien haltijat konsultoinnin kohteena

- Oikeuksien haltija = henkilö, jonka oikeuksia rikottu tai jonka oikeuksilla riski tulla rikotuksi
- Sidosryhmävuoropuhelu voi olla ihmisoikeus itsessään, esim. alkuperäiskansojen ennakkosuostumus (FPIC)
- Esteitä: kieli, etäisyys, ymmärryksen puute, pelko kostosta

Tiedon antaminen: kunnioitusta oikeudelle tietoon

- Ohjeet peräänkuuluttavat yrityksiä kertomaan, miten vaikutuksia käsitellään
- Kolme periaatetta tiedonantamiseen:
 - Tietoa asianmukaisesta huolellisuudesta: prosessit, löydökset ja suunnitelmat
 - Tiedon tulisi olla riittävää osoittamaan yrityksen vasteen sopivuus vaikutukselle
 - Liike- ja kilpailusalaisuuksien tulisi olla poikkeus, ei säännönmukainen tapa olla julkaisematta tietoa

Sukupuolinäkökulma asianmukaisessa huolellisuudessa

- Miten haitalliset vaikutukset ovat erilaisia tai erityisiä naisille? (ks. kysymys 2)
- Sukupuolinäkökulmia asianmukaisessa huolellisuudessa:
 - Sukupuolisensitiiviset ja tasa-arvoiset toimintatavat ja suunnitelmat
 - Päällekkäisten haavoittuvuuksien tunnistaminen
 - Naisten osallistumismahdollisuudet konsultaatioihin ja neuvotteluihin
 - Naisten tasavertainen pääsy kompensaatioon ja vahingonkorvauksiin

Riittämättömyys asianmukaisessa huolellisuudessa=vastuun kasvaminen?

- Huom. Myös tekemättä jättäminen voi aiheuttaa haitallisia vaikutuksia tai myötävaikuttaa niihin
- Linkitys esim. liikekumppanin haitallisiin vaikutuksiin voi muuttua myötävaikuttamiseksi, jos yritys ei noudata OECD-ohjeita (erityisesti jos puutteelliset toimet jatkuvia)

Lahjonta ja korruptio voivat aiheuttaa haittaa myös muille kuin yritykselle

- Korruptiosta ei aiheudu haittaa vain yrityksen johdolle (rikosoikeudellinen vastuu), haittavaikutuksia myös työntekijöille, yhteisölle ja ympäristölle
- Huom. vastuu lahjonnan torjunnasta muillakin yksiköillä kuin vain lakiosastolla (esim. markkinointi, myynti)
- Keinoja korruption torjuntaan yhteiskunnallisena ongelmana: yhteistyö, hallinnon herättely, tehokkaiden torjuntakeinojen tunnistaminen

Yhteenveto

- On todennäköistä, että ohjeesta tulee vaikutusvaltainen kansainvälinen standardi
- Painava näkemys, mitä asianmukainen huolellisuus tarkoittaa
- Paino on haitallisten vaikutusten ehkäisemisellä.

Tarve lisä-konsensukselle?

- Vaikka ohjeet ovat laajojen neuvottelujen tulos, tarvitaan vielä työtä, että niistä tulee oikeasti yleisesti hyväksytty ja käytetty väline.

VALTIONEUVOSTO
STATSRÅDET

Kiitos! Kysymyksiä?

- Lisätietoja:
linda.piiro(at)tem.fi & kent.wilska(at)formin.fi
- Lisätietoa aiheesta: www.tem.fi/yhteiskuntavastuu